

MATERIAŁY FRANCISZKA MAJEWSKIEGO
(1902-1962)
(III-159)

Franciszek Majewski urodził się 21 listopada 1902 r. w Rzadkiej Woli pow. Włocławski, w rodzinie Jana – rolnika i Anieli z domu Szulc. Uczęszczał do gimnazjum we Włocławku i w Kole, gdzie w 1922 r. uzyskał świadectwo dojrzałości. W tymże roku podjął studia na Wydziale Rolniczym Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Pod kierunkiem prof. M. Górskiego odbył specjalizację w Zakładzie Uprawy i Nawożenia Roli SGGW.

W 1926 r. uzyskał dyplom inżyniera rolnika. W okresie studiów pracował jako obserwator Stacji Meteorologicznej w Skierniewicach na stanowisku młodszego asystenta. W roku 1926 został starszym asystentem, a w 1927 adiunktem w Zakładzie Fizjologii Roślin.

Franciszek Majewski w 1931 roku uzyskał stopień doktora na podstawie rozprawy: *Wpływ wysokich dawek fosforu na plon i skład owsa normalnego i pozbawionego kłosek*. W roku 1936 habilitował się z zakresu fizjologii roślin, na podstawie rozprawy: *Synteza organicznych związków fosforowych w roślinie*. Jako stypendysta Funduszu Kultury Narodowej wyjechał w 1938 r. do Anglii, gdzie studiował w Imperial College of Science and Technolou oraz w Zakładzie Biochemii w East Malling Researcg Station.

W 1939 r. Franciszek Majewski mianowany został profesorem nadzwyczajnym Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego (SGGW). W okresie okupacji niemieckiej pracował początkowo w składzie materiałów budowlanych (do roku 1941). W latach 1941 – 1942 wykładał w Miejskiej Szkole Ogrodniczej, ponadto w Szkole Ogrodniczej w Ursynowie (do 1944 r.) oraz na tajnych kursach SGGW. W styczniu 1945 r. powrócił do pracy w SGGW. W roku 1956 mianowany został profesorem zwyczajnym tej uczelni. W swej pracy badawczej szczególnie dużo miejsca poświęcił zagadnieniom związanych z potrzebą nawożenia gleb mikroskładnikami. Z tego też zakresu opublikował szereg prac i podręczników, m. in. *Wpływ wysokich dawek kwasu fosforowego na plon owsa*, w 1929 r., *Związki wapnia w roślinie*, w 1936 r. *Zasady uprawy i nawożenia* 1952 r.

W 1952 r. Franciszek Majewski rozwijał działalność organizacyjno – naukową, m. in. był prorektorem SGGW ds. nauki. W latach 1950 – 1951 był członkiem grupy organizacyjnej Sekcji Biologii i Nauk Przyrodniczych I – go Kongresu Nauki polskiej. Ponadto był członkiem Komitetu Gleboznawstwa i Chemii Rolnej przy Wydziale V Polskiej Akademii Nauk, a w 1962 r. wybrany został na przewodniczącego Zespołu Mikroskładników tego Komitetu. Wchodził w skład Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Botanicznego oraz Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego. Był także członkiem Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. M. Kopernika.

Franciszek Majewski odznaczony był Medalem 10 – lecia Polski Ludowej oraz Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Zmarł 3 czerwca 1962 roku.

Archiwum PAN otrzymało część spuścizny prof. Franciszka Majewskiego w 1966 r. w drodze daru od żony, Włodzimierzy Krzeszkiewicz – Majewskiej. Dodatkowa część przekazała w 1982 r. SGGW. Łączny rozmiar spuścizny wynosi 0, 25 m.b.

W trakcie porządkowania spuściznę podzielono zgodnie z zasadami przyjętymi w Archiwum PAN na 8 grup.

Grupę I – materiały twórczości naukowej – podzielono na następujące podgrupy: prace naukowe, artykuły, wykłady, referaty oraz recenzje. Zostały one usystematyzowane w układzie chronologicznym.

Grupę II stanowią materiały działalności naukowo – organizacyjnej. Większość z nich dotyczy Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, a na szczególne

uwzględnienie zasługują materiały związane z likwidacją uczelni przez władze niemieckie (j.a. 17).

Grupa III to materiały biograficzne twórcy spuścizny, zawierające m. in. ankietę personalną, auto życiorys i bibliografię prac opublikowanych.

Grupę IV obejmuje korespondencję, którą podzielono na wychodzącą i wpływającą oraz nadano układ alfabetyczny. Do j.a. 32 sporządzono ponadto aneks.

Grupa V – materiały o twórcy spuścizny to m. in. ocena działalności naukowej i dorobku naukowego F. Majewskiego sporządzona przez E. Chroboczkę oraz wspomnienie o F. Majewskim, pióra Romana Jana Stareka (j.a. 35).

Grupę VI to materiały rodzinne, wśród których znalazł się m. in. artykuł i wykaz prac opublikowanych przez Włodzimierza Krzeszkiewicza – Majewską (żonę twórcy spuścizny j.a. 36, 37).

Spuściznę zamykają materiały osób obcych i druki twórcy spuścizny. Druki te ułożone w porządku chronologicznym i zaopatrzone w aneks (j. 43).

Prace porządkowe nad spuścizną Franciszka Majewskiego przeprowadzono w 1986 roku przy współudziale studentek Instytutu Historii i Archiwistyki UMK w Toruniu – B. Gapińskiej i B. Tułodzieckiej, pod kierunkiem mgr J. Mizikowskiego. W Archiwum PAN materiały opatrzone sygnaturą III – 159. Inwentarz składa się z 43 jednostek i zaopatrzone jest w 3 aneksy.

Źródła i bibliografia

1. *Materiały Franciszka Majewskiego*, Archiwum PAN, sygn. III – 159, j. 26, j. 27, j. 35.
2. *Minerwa Polska – kartoteka uczonych polskich*. Archiwum PAN.
3. *Księga pamiątkowa SGGW w Warszawie 1906 – 1956*, t. 1, Warszawa 1958, s. 825.

PRZEGLĄD ZAWARTOŚCI INWENTARZA

	Pozycja inwentarza
I. Materiały twórczości naukowej	1 - 16
A. Prace i artykuły	1 - 9
B. Wykłady i referaty	10 - 14
C. Recenzje	15 - 16
II. Materiały działalności organizacyjno – naukowej	17 - 25
III. Materiały biograficzne	26 - 30
IV. Korespondencja	31 - 32
V. Materiały o twórcy spuścizny	33 – 35
VI. Materiały rodzinne	36 - 37
VII. Materiały osób obcych	38 – 42
VIII. Załączniki	43
Aneksy	1 - 3

I. MATERIAŁY TWÓRCZOŚCI NAUKOWEJ

A. Prace i artykuły

1. *Wpływ wysokich dawek fosforu na plon i skład owsa normalnego i pozbawionego kłosek*
praca
1930, rkp., masz., druk., 1., k. 35, str. 26.
2. *Synteza ograniczonych związków fosforowych w roślinie*

- Praca
1936, masz., l., k. 32
3. *Metody wykrywania i określania pierwiastków*
Artykuł
1938, rkp., l., k. 74
4. F. M., Z. Janiszewska, *Metafosforan wapnia jako nawóz*
Artykuł,
1961, rkp., masz., l., k.. 175
5. *Nawożenie w warzywnictwie*
Rozdział I z pracy zbiorowej *Nawożenie roślin uprawnych*
1961, rkp., masz., l., k. 119
6. *Nawozy fosforowe*
Artykuł, 2 egz.
1962, rkp., masz., l., k. 59
7. *O prof. Witoldzie Staniszkisie*
Artykuł
B.d., masz., l., k. 6
8. *Uprawa kalafiorów szklarniowych na mieszance torfu i gliny*
Artykuł
B.d., masz., l., k. 10
9. *Wymagania pokarmowe roślin i potrzeby nawożenia mikrośkładnikami*
Artykuł
B.d., rkp., k. 67

B. Wykłady i referaty

10. *Fizjologia roślin*
notatki wykładów
1954, rkp., l., k. 133
11. *Fizjologiczna rola boru w roślinie*
Referat
1956, rkp., masz., l., k. 37
12. *O przeszłości Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego*
Referat
1956, rkp., l., k. 41
13. *Występowaniem i zachowanie się boru w glebach*
Referat
1957, rkp., masz., l., k. 104
14. *Zagadnienie nawożenia borem*
Referat

1957, rkp., masz., l., k. 92

C. Recenzje

15. **J. Tomanek, Wspomnienie o śp. prof. Romualdzie Gumińskim**
Recenzja
Ok. 1952, masz., l., k. 2
16. M. Niklewski, *Wpływ substancji organicznych i związków próchnicznych na dynamikę procesu rozkładu i wartość produkcyjną nawozów organicznych, wpływ torfowych preparatów nawozowych na procesy odżywiania roślin*
2 recenzje
1961, masz., l., k. 5

II. MATERIAŁY DZIAŁALNOŚCI ORGANIZACYJNO-NAUKOWEJ

17. Komisja Likwidacyjna Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
Korespondencja dot. głównie likwidacji SGG W przez władze okupacyjne
1939 – 1941, rkp., masz., l., jęz. Polski i niemiecki, k. 119
18. Materiały majątkowe
Inwentarz ruchomy, rachunki, nakaz płatniczy
1939 – 1941, rkp., masz., l. 118
19. SGGW
Pisma kondolencyjne skierowane do rektora SGGW w związku ze zgonami profesorów SGGW: B. Miklaszewskiego, J. Riemera, K. Orzechowskiego, W. Staniszkisa, A. Szykowskiego i Z. Wójcickiego
1941 – 1942, rkp., masz., l., k. 12
20. Jw.
Zakład Uprawy i Nawożenia Roli
1956, masz, l., k. 3, zob. j. 36
21. Jw.
Materiały dotyczące jubileuszu uczelni i redakcji II – ej księgi jubileuszowej
1957, rkp., masz., powiel., l., k.38, zob. j.41
22. Jw.
Zjazd absolwentów Wydziału Rolnego, protokół ze Zjazdu absolwentów Wydziału Rolnego Towarzystwa Kursów Przemysłowo – Rolniczych Wyższej Szkoły Rolniczej w Warszawie oraz Wydział Rolnego i Melioracji Wodnych, Zootechnicznego i Ekonomicznego SGGW zorganizowanego w dniach 23 – 25. VI. 1957 r.
1957, masz., l., k. 13
23. Fotografie: eksponatów Muzeum Drewna w Rogowie, Uczestników Kursów Przemysłowo – Rolniczych (1912 r.) - fotografie zbiorowe oraz profesorów SGGW 1912 i b.d., sztuk 16 zob. aneks 1
24. Centralna Komisja Kwalifikacyjna dla Pracowników Nauki

Wytyczne działalności, zawiadomienia o posiedzeniach
1954 – 1956, masz., powiel., l., k. 9

25. Ocena działalności naukowej prof. dr Cz. Kanafojskiego
B.d., masz., l., k. 3

III. MATERIAŁY BIOGRAFICZNE

26. Ankieta personalna, auto życiorys oraz bibliografia prac opublikowanych
1959, rkp., masz., l., k. 15

27. Powołania, nominacje, gratulacje, dyplomy
1930 – 1932, rkp., masz., l., k. 118

28. Dokumenty o charakterze osobistym
Legitymacje, świadectwo urodzenia oraz zaproszenia, notatnik
1937 – 1956, rkp., masz., l., k. 35, 6 fot.

29. Sprawy majątkowe oraz umowy wydawnicze
1938 – 1961, l., k. 21

30. Materiały dotyczące stanu zdrowia
1955 – 1960, masz., rkp., l., k. 3.

IV. KORESPONDENCJA

31. Edelman C. H., Fundusz Kultury Narodowej Zarząd
Korespondencja wychodząca
1938 – 1947, rkp., masz., j. ang., pol., l. k. 4

32. Osoby i instytucje B-S
Korespondencja wpływająca,
1938 – 1960, rkp., masz., jęz. ang., pol., l., k. 14, zob. aneks 2

V. MATERIAŁY O TWÓRCY SPUŚCIZNY

33. Prof. S. Barbacki, A. Byczkowski, H. Litewski, doc. R. Elandt
Ocena i uwagi do pracy *Metafosforan wapnia jako nawóz*
1960, rkp., masz., l., k. 32

34. E. Chroboczek, *Ocena działalności naukowej i dorobku naukowego prof. F. Majewskiego*
B.d., masz., l., k. 12

35. J. R. Starek, *Wspomnienie o prof. dr F. Majewskim*
Nekrolog
1963 – 1964, masz., druk., l., k. 4

VI. MATERIAŁY RODZINNE- ŻONA

36. Włodzimiera Krzeszkiewicz – Majewska, *Dorobek naukowo–badawczy Zakładu Uprawy i Nawożenia Roli SGGW*

Artykuł

B .d., masz., l., k. 8, zob. j. 20

37. Włodzimiera Krzeszkiewicz – Majewska

Wykaz własny do prac opublikowanych oraz umowa o dzieło

b.d., masz., l., k. 3.

VII. MATERIAŁY OSÓB OBCYCH

38. M. Gąsowska, *Liceum Rybackie*

Opracowanie

1957, masz., l., k. 12

39. *Analiza zmienności plonów ogólnych*

Artykuł

1960, masz., l., k. 6

40. *Miejska Szkoła Ogrodniczo – Rolnicza*

Artykuł

B.d., masz., l., k. 8

41. SGGW, księga pamiątkowa

Materiały, fragmenty opracowania,

B.d., rkp., masz., l., k. 104, zob. j. 21

42. Stołeczny Komitet Samopomocy Społecznej

Odezwa do mieszkańców Warszawy o udział w zbiorce bielizny dla jeńców polskich w obozach niemieckich oraz lista zbiórki bielizny

1939, rkp., masz., l., k. 3.

VIII. ZAŁĄCZNIKI

43. Druki twórcy spuścizny

1956-1961, druk, sz., k. zobacz aneks 3

ANEKS 1

J. 23. Fotografie: eksponatów Muzeum Drewna w Rogowie, Uczestników Kursów

Przemysłowo – Rolniczych (1912 r.) - fotografie zbiorowe oraz profesorów SGGW

1. Fotografia zbiorowa z data 16.06.1912 r.

1. Biernacki W.

2. Kostecki M.

3. Kiślański

4. Moczarski Z.

5. Moszczański S.

6. Pomorski J.

7. Ponikowski A.

8. Różański

9. Sosnowski J.

10. Trzebiński J.

2. Fotografia kadry naukowej S.G.G.W.

1. Czerniewski K.

2. Gumiński R.

3. Jachimowski M.

4. Lekczyńska J.

5. Matuszewski T.

6. Pliszka Fr.

7. Ponikowski W.

8. Szretter R.

ANEKS 2

- J. 32. Korespondencja wpływająca
Bank Angielski 1938, l. 1
Czarnowski J. W. 1950, l. 1
Eaton J. K. 1938, l. 1
Edelman C. H. 1947, l. 1
Lal B. 1938, l. 1
Laskowski M. 1955, l. 1
Maksimow A. b.d., l. 1
Neyman J. 1960, l. 1
Pieniążek Szczepan 1959, l. 1
Prezydium Rady Ministrów 1938, l. 3
Staniszkis Witold 1939, l. 1

ANEKS 3

- J. 43. Druki twórcy spuścizny
Fizjologiczna rola boru w roślinie, „Postępy Nauk Rolniczych”, Nr 2 /38/, 1956 r.
Zagadnienie nawożenia borem, „Postępy Nauk Rolniczych”, Nr 5 /47/, 1957 r.
Występowanie i zachowanie się boru w glebach, „Postępy Nauk Rolniczych”, Nr 3 /43/, 1957 r.
Janiszewska Z., Majewska W., M. F., *Ocena wartości nawozowej termofosfatu magnezowego*, „Roczniki Nauk Rolniczych”, T. 81 – A – 3, T. 82 – A – 1, 1960 r.
Sur quoi se penchent les sevants polonais specialistes de l'agriculture?, „Revue Hebdomadaire”, 1960 r.
Janiszewska Z., M.F., *Metafosforan wapnia jako nawóz*, „Roczniki Nauk Rolniczych”, T. 84 – A – 2, 1961 r.